

використані ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби, спеціально виготовлені фотографії, відеозаписи, предмети і документи, імітовані «сліди» злочину, поширена несправжня інформація у засобах масової інформації, інтернет-мережі тощо.

Імітування обстановки злочину може бути поєднано із вчиненням інших видів НС(Р)Д (зокрема, з передбаченим у ст. 272 КПК України виконанням спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації тощо).

Наукова (практична) новизна викладена у доповіді. Таким чином, підсумовуючи викладене, ми приєднуємось до думок вчених і практиків, які вважають, що доцільно змінити назву ст. 271 КПК України з «Контроль за вчиненням злочину» на «Контроль за злочином», що сприятиме усуненню непорозумінь в тлумаченні цієї норми та дасть змогу застосовувати цей вид НС(Р)Д на інших стадіях злочину, зокрема при розслідуванні кримінальних проваджень про злочини посягання на майно громадян.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Ген. прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Держ. прикорд. служби України, М-ва фінансів України, М-ва юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 22.10.2017).

2. Дьомін Ю. М. Проблеми, що виникають при здійсненні прокурорського нагляду за негласними слідчими (розшуковими) діями у кримінальному провадженні. *Вісник прокуратури*. 2017. № 5. С. 62–67.

3. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва від 10 червня 2016 року : спр. № 761/19749/13-к, провадження № 1-кп/761/11/2016 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58382998> (дата звернення: 22.10.2017).

4. Кримінальний процес : підручник / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ : Центр учб. літ., 2013. 544 с.

Одержано 31.10.2017

УДК 343.982.33

Наталія Миколаївна ДЕРКАЧ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ ЯК РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА ПОГІРШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ОБСТАНОВКИ В ДЕРЖАВІ

Україна перебуває сьогодні в стані складних, суперечливих за змістом та неоднозначних за наслідками процесів реформування. Розбудова незалежної держави відбувається в ускладнених умовах

економічного, політичного і соціального розвитку. У зв'язку з цим забезпечення внутрішньої стабільності, законності і правопорядку набуває у даний час надзвичайно важливого значення. Одним із факторів, що суттєво ускладнюють сучасну кримінальну ситуацію в Україні є незаконний обіг зброї, боєприпасів і вибухових речовин. Результати проведених в Україні кримінологічних досліджень свідчать, що наша держава є територією для транснаціональної злочинної діяльності у сфері незаконного обігу зброї та боєприпасів [1].

Вивченню окремих аспектів протидії незаконному обігу зброї завжди приділялась і приділяється значна увага науковців та практичних працівників. Вказане, в першу чергу, пов'язано з тим, що зазначений вид злочинної діяльності в контексті положень ст. 263 Кримінального кодексу України є нетяжким злочином [2], одна більше ніж у половині випадків є супутнім, та передуючим вчиненню більшості тяжких та особливо тяжких злочинів. Окрім цього, особи, які причетні до незаконного обігу зброї, нерідко потрапляють у поле зору правоохоронних органів (Національної поліції, Служби безпеки України, військових), оскільки становлять реальну загрозу для публічної безпеки і здоров'я населення, а також можуть використовуватись для підготовки і вчинення інших небезпечних злочинів.

Водночас, аналіз статистичних даних правоохоронних органів України свідчить, що сьогодні кількість правопорушень, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї та вибухівки набуває позитивної тенденції до зростання й в середині нашої країни. Зокрема за перше півріччя 2017 року було вилучено близько 1,4 тисячі одиниць вогнепальної зброї, 916 гранат, 21 вибуховий пристрій та понад 120 тисяч набоїв, а за період 10 місяців 2017 року працівниками Національної поліції України було встановлено 7235 фактів незаконного поводження із зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами, у той час коли за весь 2016 рік – 5976 [3]. Очевидно, що головною причиною такого становища є недосконалий контроль за переміщенням зброї із зони АТО та поставок із закордону, наявність значної кількості незареєстрованої зброї у населення, отриманої в наслідок самозахватів державних органів, розповсюдження зброї членами організованої злочинності. Наприклад, за 2017 рік встановлено лише 400 фактів незаконного переміщення зброї, бойових припасів та вибухових речовин з території АТО, однак, за незаконний обіг зброї було притягнуто до відповідальності 5 185 осіб, хоча за весь 2016 рік ця цифра склала 2 953 особи [4]. Принагідно відмітимо, що внаслідок проведення місячної загальнодержавної оперативно-профілактичної операції «Зброя та вибухівка» було вилучено із незаконного обігу понад 2000 одиниць зброї [5].

Отже, незадовільний стан справ у сфері протидії незаконному обігу зброї призводить до того, що, по-перше, незареєстрована зброя сьогодні використовується не тільки при вчиненні значної кількості тяжких та особливо тяжких злочинів (вбивств, нанесення тяжких тілесних ушкоджень, розбійних нападів, вимагань, захоплення заручників, бандитизм, хуліганство тощо), а й як спосіб протидії виконанню службових обов'язків працівниками Національної поліції України (яскравими прикладами є події 2016–2017 рр., які відбулися на території Дніпропетровської області: вбивство двох поліцейських у жовтні 2016 р. та напад на членів слідчо-оперативної групи у листопаді поточного року). По-друге, неконтрольований незаконний обіг зброї призводить до стимулювання формування нових та укріплення позицій вже існуючих організованих злочинних груп та організацій, посилення їхнього впливу на соціально-політичний та економічний розвиток суспільства. По-третє, така ситуація додатково привертає увагу злочинного середовища з інших (сусідніх) держав, які використовують територію нашої держави як зону для незаконної купівлі та продажу зброї з подальшим направленням на противоправну діяльність, в тому числі терористичного, екстремістського та радикального спрямування.

Таким чином, незаконний обіг зброї є одним із провідних факторів, які негативно впливають на стан безпеки в державі, у зв'язку з цим сьогодні спостерігається значне зростання кількості зареєстрованих злочинів цієї категорії, що потребує термінової розробки методично-практичних напрацювань з питань протидії незаконному обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин.

Список бібліографічних посилань

1. Міняйло Н. Є. Транснаціональна злочинна діяльність у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2012. 20 с.

2. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 22.10.2017).

3. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 22.10.2017).

4. За час АТО встановлено понад 400 фактів незаконного обігу зброї, – Аброськін // РБК – Україна : новини. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vremya-ato-ustanovleno-400-faktov-nezakonnogo-1504170356.html> (дата звернення: 22.10.2017).

5. За місяць поліція вилучила більше тисячі одиниць зброї і вибухівки // Українська правда : сайт. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2017/10/2/7156950/> (дата звернення: 22.10.2017).

Одержано 21.11.2017